

HANDBOK FÖR MILJÖARBETE

Mikrovågor, radiovågor, elektriska, magnetiska och elektromagnetiska fält

Mer information och länkar till källor finns på

www.vagbrytarenstockholm.se/handbok

Vågbyrtaren Stockholm

3G-BESLUTET

EU har beslutat om ett ”samordnat och gradvist införande av UMTS-tjänsterna” i medlemsländerna (beslut 128/1999/EG) och i ”enlighet med kommersiell efterfrågan”.

Kravet på 99,98% täckning av befolkningen är ett avtalat löfte från operatörerna till Post- och Telestyrelsen (PTS:s faktablad om 3G).

GRÄNSVÄRDEN FÖR MÄNNISKOR

För alla typer av elektromagnetiska fält, t ex radio- och mikrovågor, är gränsvärdena bara avsedda att skydda mot korttidseffekter som stimulering av muskler och värme-skador (ICNIRP:s riktlinjer).

GRÄNSVÄRDEN FÖR TEKNIKEN

Den strålning en 3G-telefon kräver för god mottagning ligger 36 miljarder gånger lägre än Statens Strålskyddsinstitutets gränsvärde för 3G-strålning.

PLAN- OCH BYGGLAGEN

Genom plan- och bygglagen och miljöbalken läggs hela ansvaret för hälsoskyddet på kommunerna (med några få undantag).

Krav på hänsyn till boendes hälsa (PBL 2 kap. 3§ 1).

Ändring av ett förråd i en byggnad till teknikutrymme för en basstation kräver bygglov (PBL 8 kap. 1§ 3)

För större mastbyggen på hustak kräver vissa kommuner byggnadslov (PBL 8 kap 3§ 1).

Byggnadsnämnden ska låta berörda yttra sig över ansöknings om bygglov (PBL 8 kap 22§ 1 och 2). Det finns inga bestämda regler för vilka som ska anses som berörda, men en mobilmast är så hög att det är fler än de närmaste grannarna, som är berörda.

Länsstyrelsen i Stockholms län svarade Post- och Telestyrelsen (PTS) att den inte såg några hinder för att en kommun anger ”lågstrålande zoner” i översiktsplanen (PTS:s ”Information till kommunerna om UMTS utbyggnaden”).

En översiktsplan är inte juridiskt bindande, men områdesbestämmelser och detaljplan är det och kan användas för att förstärka avsikterna i översiktsplanen (PBL 5 kap. 7§ 11).

MILJÖBALKEN

Miljöbalken skall tillämpas, så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan.

Basstationer för mobiltelefoni är miljöfarlig verksamhet (MB 9 kap. 1§ 3).

Så snart det finns skäl att anta att en verksamhet kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, ska den som bedriver verksamheten, t. ex. sänder icke-joniserande strålning som mobilstrålning, vidta de åtgärder, som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skada eller olägenhet (MB 2 kap. 3§ försiktighetsprincipen).

Ett sätt att tillämpa försiktighetsprincipen runt skolor, daghem, sjukhus och i bostadsområden är att utgå från den lägsta signalstyrka en mobiltelefon kräver.

Kommunerna har tillsynsskyldighet för miljöfarlig verksamhet, som inte kräver tillstånd, t ex sändning från mobilskickare och ska se till att miljöbalken följs (MB 26 kap. 3§).

Kommunerna får besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken ska följas (MB 26 kap. 9§).

Kommunernas tillsyn ska säkerställa syftet med miljöbalken. Kommunerna skall dessutom, genom rådgivning, information och liknande verksamhet, skapa förutsättningar för att miljöbalken följs (MB 26 kap. 1§).

När verksamheten har orsakat skada är det den som bedriver miljöfarlig verksamhet, t ex en mobiloperatör, som ska visa att miljöbalken följts (MB 2 kap. 1§).

Staten anser att mikrovågor inte orsakar några hälsoproblem så länge som Statens Strålskyddsinstitutets ”allmänna råd” följs. Detta ställer till problem för de kommuner, som vill tillämpa miljöbalken, eftersom domstolarna följer statens linje. Kommunernas möjligheter att fullgöra sina skyldigheter blir därmed små trots att gränsvärdena aldrig har varit avsedda att skydda mot hälsoproblem, som kan uppstå när vi dygnet runt utsätts för radio- och mikrovågsstrålning som ligger mycket långt över den nivå som kan förekomma naturligt vid sällsynta tillfällen. Den dag staten erkänner att radio- och mikrovågsstrålning under gränsvärdena kan orsaka hälsoproblem, finns det inga hinder, för att miljöbalken ska fungera.

ÖVERKLAGANDE M. M.

ÖVERKLAGANDE

Gången för överklagande av beslut i byggnadsnämnden är länsstyrelse, länsrätt, kammarrätt och sist regeringsrätten. En ingrediens i överklagandet är inhibition, inställelse av tidigare bifall till bygglov. Om tjänstemän från högre instans anser att bygglovet kan komma att återkallas kan de besluta om inhibition. Mall för överklagande finns på www.miljocentrum.se.

FÖRSTA TECKNET

En mobilmast är ett så stort ingrepp i landskapsbilden att samråd ofta krävs. Det är inte fråga om samråd med kringboende, utan med länsstyrelsen, som ska ges möjlighet att bevaka statens intressen och landskapsbilden. Länsstyrelsen kan därför vara bland de första, som får veta att ett mastbygge är på gång.

MILJÖARBETE HEMMA

Vad man själv gör hemma eller på jobbet kan ha stor betydelse för storleken på den dos elektromagnetisk strålning man utsätts för. 2010 ska alla offentliga lokaler vara tillgängliga för handikappade - även elöverkänsliga. Här finns tips även för det arbetet.

ANVÄND INTE TRÅDLÖS TEKNIK

Undantaget är fjärrkontroller för TV, stereo och kameor som alltid brukar använda IR, infraröda strålar (värmestrålning). Ett tydligt tecken på IR är att fjärrkontrollen måste riktas mot apparaten som ska styras och att det krävs fri sikt och rätt vinkel. Det fungerar inte från vilket håll som helst. Däremot, allt som inte kräver fri sikt mellan sändare och mottagare och ”går genom väggar och tak” är radio- eller mikrovågor som också sprids till grannarna.

TRÅDLÖS TELEFON - DIN EGEN MOBILMAST

Trådlös telefon av typen DECT/GAP är den som säljs mest nu. **Basenheten till en DECT/GAP trådlös telefon strålar ständigt. Även när telefonen inte används.** Strålningen går igenom upp till fyra betongväggar och sprids alltså till grannarna. Att ha en DECT/GAP trådlös telefon i bostaden motsvarar att ha en mobilmast på nära håll.

Trådlösa telefoner vars basenhet inte sänder ständigt är av typen CT-1 och CT-2. CT-2 säljs inte längre. CT-1 är på väg att försvinna från marknaden. Köp genast om du **måste** ha en trådlös telefon. Trådlösa telefoner av typen CT-1 brukar kallas analoga.

BYGG DATORNÄTVERKET MED KABEL

Alla former av trådlösa nätverk för datorer. WLAN, WiFi, Apple Airport etc. Strålningen går i gynnsamma fall genom fyra betongväggar. Tekniken är jämförbar med DECT/GAP trådlösa telefoner. Av samma anledning ska trådlöst bredband och trådlöst internet inte användas.

ANVÄND GLÖDLAMPOR SOM DRIVS MED 230 V

Den nya belysningstekniken sparar ström, men istället skapar den mer magnetfält. Magnetfälten sprids inte bara runt lampan eller lysröret, utan även längs sladdarna i hemmet och kraftledningarna tillbaka ut på elnätet. Miljöproblemen har flyttats från produktionen av elektriciteten till distributionen och konsumtionen. Numera sprider den moderna belysningen på våra arbetsplatser mer elektromagnetiska fält än vad bildskärmarna gör. Lågenergilampor och högfrekvenslysrör anges allt oftare som den utlösande faktorn vid nya fall av elöverkänslighet.

Det är elektroniken i en lågenergilampa som skapar mycket kraftigare magnetfält än en vanlig glödlampa. Elektroniken innehåller också många giftiga ämnen och lysröret i lampan innehåller kvicksilver.

En traditionell lysrörsarmatur för vanliga lysrör innehåller en ”transformator” som ger magnetfält, men moderna lysrörsarmaturer har istället elektronik som också ger magnetfält som är mer irriterande för många elöverkänsliga. Lysröret innehåller alltid kvicksilver.

TITTA PÅ TV VIA SATELLIT ELLER KABEL

30 000 watt från en TV-mast krävs för att täcka Stockholms län med en TV-kanal. Digital marksänd TV ger fler kanaler men med jämförbar mängd strålning. 82 watt från en satellit räcker för att sända åtta TV-kanaler till halva Europa. Det vanliga TV-nätet kommer att läggas ner 2008. Om ingen tittar på TV via det så kallade digitala marknätet kommer det också att läggas ner.